

Valtiovarainministeriö
valtiovarainministerio@vm.fi

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ LAIKSI HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELYSTÄ TULLISSA SEKÄ ERÄIDEN SIIHEN LIITTYVIEN LAKIEN MUUTAMISESTA, VM059:00/2016

Valtiovarainministeriö on pyytänyt sosiaali- ja terveysministeriöltä lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi henkilötietojen käsittelystä Tullissa sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Sosiaali ja terveysministeriö nostaa esille huomioita liittyen sosiaali- ja terveystietojen käsittelyyn ja lausuu asiasta seuraavaa.

Sosiaali- ja terveysministeriö kiinnittää huomiota siihen, että useissa esityksen pykäläehdotuksissa on viitattu EU:n yleiseen tietosuoja-asetukseen esimerkiksi siten, että pykälän sanamuoto on vastaava EU:n tietosuoja-asetuksen kanssa. Tästä seuraa se, että lukijalle ei konkretisoidu se, miten EU:n tietosuoja-asetusta sovelletaan nimenomaan tässä esityksessä.

Esityksen 2 luku henkilötietojen käsittely. Esityksen 2 luvussa on säännelty henkilötietojen sisällöstä ja käsittelystä liittyen Tullin toimintaan ja 3 luvussa on säädetty Tullin tiedonsaantioikeuksista. Kyseisten lukujen 6, 8, 12 ja 13 §:ssä on momenttikohtainen säännös erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja koskevasta tiukemmasta käsittelykynnyksestä: *"Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen käsittely on sallittua vain, jos käsittely on käsittelytarkoituksen kannalta välttämätöntä."*

Erityisillä henkilötietoryhmillä viitattaneen EU:n tietosuoja-asetuksen 9 artiklan mukaiseen *erityisiä henkilötietoryhmiä koskevaan käsittelyyn*. Olisi toivottavaa, että pykälien perusteluissa kerrotaisiin, mitä pykälissä mainituissa tilanteissa tarkoitetaan erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietoja koskevasta tiukemmasta käsittelystä. Esimerkiksi oikeuskansleri on lausunnossaan kiinnittänyt huomiota siihen, että tietosuoja-asetuksen mukaisiin erityisiin henkilötietoryhmiin ja perustuslain mukaan arkaluonteisiin tietoihin kuuluvien tietojen käsittelyn säätäminen ei saisi jäädä liian avoimeksi.

Esityksen 12 §:n 3 momentissa esitetään, että *"erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen käsittely muuhun kuin niiden alkuperäiseen käsittelytarkoitukseen on sallittua vain, kun se on käsittelytarkoituksen kannalta välttämätöntä."*

Yhtenä henkilötietojen käsittelyn periaatteena on EU:n tietosuoja-asetus mukaan tietojen minimointi ja käyttötarkoitussidonnaisuus. EU:n tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 b alakohdassa nimittäin todetaan, että *"henkilötiedot on kerättävä tiettyä, nimenomaista ja laillista tarkoitusta varten, eikä niitä saa käsitellä"*

myöhemmin näiden tarkoitusten kanssa yhteensopimattomalla tavalla; myöhemmpää käsittelyä yleisen edun mukaisia arkistointitarkoituksia taikka tieteellisiä tai historiallisia tutkimustarkoituksia tai tilastollisia tarkoituksia varten ei katsota 89 artiklan 1 kohdan mukaisesti yhteensopimattomaksi alkuperäisten tarkoitusten kanssa. Esityksestä ei käy ilmi konkreettisesti, mitä tässä yhteydessä muulla kuin alkuperäisellä käyttötarkoituksella tarkoitetaan ja onko se yhteensopiva alkuperäisen käyttötarkoituksen kanssa.” Sosiaali- ja terveysministeriön käsityksen mukaan säännöshehdotus jää liian yleiselle tasolle. Lisäksi kyseisen pykälän 3 momenttia ei ole perusteltu muuten kuin toistamalla ko. momentti.

Esityksen 4 luvun 17 § käsittelee: *”Henkilötietojen luovuttamista toiselle henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetussa laissa tarkoitettulle toimivaltaiselle viranomaiselle”. Kyseisen pykälän viimeisen momentin viittaus erityisten henkilötietoryhmien tietojen käsittely jää irralliseksi ja pykälää ei tosiasiallisesti ole perusteltu muuten kuin toteamalla, että se vastaisi rikosasioiden tietosuojalain 11 §:ssä säädettyä (tiukempaa) käsittelykynnystä.*

Esityksen 7 luvun 34 §:ssä esitetään säädettäväksi erityisten henkilötietoryhmien tietoturva. Sosiaali- ja terveysministeriö kiinnittää huomiota erityisesti siihen, että pykälän perusteluista ei käy ilmi se, että mitkä ovat ne käytännön toimet joilla turvataan esimerkiksi se, että henkilötietojen käsittelyssä käytettävät tietojärjestelmät, laitteet ja ohjelmistot ovat tietoturvallisia (kohta 1), miten henkilötiedot on suojattu asiattomilta pääsiltä (kohta 2) ja mitä ovat ne muut tarpeelliset tekniset ja organisatoriset toimenpiteet (kohta 3), joilla varmistetaan, että henkilötietojen käsittely voidaan toteuttaa tietoturvallisella ja yksityisyyden suoja turvaavalla tavalla. Lisäksi vaikuttaisi, että 34 §:n 3 momentissa ehdotetaan rekisterinpitäjälle sellaisia velvoitteita, jotka sillä on jo muutenkin EU:n tietosuojasetuksen perusteella. Sen sijaan rekisterinpitäjän ja käsittelijän vastuista on mahdollista kansallisella lainsäädännöllä säätää. EU:n tietosuojasetuksen 28 artiklan 3 kohdan mukaan nimittäin *”henkilötietojen käsittelijän suorittamaa käsittelyä on määritettävä sopimuksella tai muulla unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön mukaisella oikeudellisella asiakirjalla, joka sitoo henkilötietojen käsittelijää suhteessa rekisterinpitäjään ja jossa vahvistetaan käsittelyn kohde ja kesto, käsittelyn luonne ja tarkoitus, henkilötietojen tyyppi ja rekisteröityjen ryhmät, rekisterinpitäjän velvollisuudet ja oikeudet.”*

Kansliapäällikkö

Päivi Sillanaukee

Erityisasiantuntija

Marja Penttilä